

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 21 listopada 2016 roku w sprawie z powództwa A. S. (1) przeciwko (...) spółce jawnej w (...) z siedzibą w Ł. o zapłatę 63.246,03 złotych Sąd Rejonowy dla Łodzi - Śródmieścia w Łodzi oddalił powództwo (pkt 1.), zasądził od powódki na rzecz pozwanej kwotę 1.200,00 zł tytułem zwrotu kosztów procesu (pkt 2.) i zasądził od powódki na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego dla Łodzi- Śródmieścia w Łodzi kwotę 2.663,00 zł tytułem nieuiszczonych kosztów sądowych (pkt 3.).

Sąd I instancji ustalił, że współnikami pozwanej (...) spółki jawnej w (...) z siedzibą w Ł. w 2014 i 2015 roku byli B. K., M. K., A. K. (1) oraz powódka A. S. (1).

Pozwana spółka została zawiązana na czas nieograniczony (§ 2 umowy spółki), przy czym w razie wypowiedzenia umowy przez współnika spółka miała nie ulegać rozwiązaniu (§ 13 umowy spółki).

Do prowadzenia spraw spółki uprawnieni byli wszyscy wspólnicy. Każdy wspólnik miał prawo prowadzić sprawy nieprzekraczające zwykłych czynności spółki bez uprzedniej uchwały wspólników. W sprawach przekraczających zwykły zarząd wymagana była uchwała wspólników lub ich zgodne współdziałanie. Za sprawy zwykłego zarządu należało uważać czynności dotyczące bieżącej działalności spółki, których wartość zobowiązań lub należności spółki nie przekracza 300.000 zł, z wyłączeniem czynności wymienionych w § 10 ust. 3 umowy spółki, które niezależnie od wartości miały wymagać uchwały wspólników (§ 10 ust. 1 i 2 umowy spółki).

Powódce przysługiwał udział w zyskach i stratach spółki w wysokości 16% (§ 11 umowy spółki).

Rok obrachunkowy spółki pokrywał się z rokiem kalendarzowym (§ 15 umowy spółki).

W dniu 30 czerwca 2015 roku wspólnicy B. K., M. K. i A. K. (1) podjęli uchwałę nr 2/06.2015, którą zdecydowali „że zysk bilansowy za rok 2014 w kwocie 395.287,69 zł zostanie pozostawiony w spółce”.

W pierwszej połowie 2015 roku zostały doręczone powódce oświadczenia wspólników B. K., M. K. i A. K. (1) o wypowiedzeniu umowy pozwanej spółki.

Uprawnionymi do reprezentacji pozwanej spółki jest każdy ze wspólników lub prokurent (§ 9 umowy spółki).

Pozwana spółka obecnie „nie zawiera nowych kontraktów i generuje tylko koszty”. Powódka nie podejmowała żadnej decyzji w przedmiocie dalszego działania pozwanej.

Sąd Rejonowy zważył, że zgodnie z dyspozytywnym przepisem art. 51 § 1 k.s.h. każdy wspólnik ma prawo do równego udziału w zyskach i uczestniczy w stratach w tym samym stosunku bez względu na rodzaj i wartość wkładu.

W rozpoznawanej sprawie, udział powódki w zyskach pozwanej został określony odmiennie, bowiem przysługuje jej 16% udziału w zysku wypracowanym przez pozwaną w danym roku obrotowym.

Wedle art. 52 § 1 k.s.h. wspólnik może żądać podziału i wypłaty całości zysku z końcem każdego roku obrotowego. Jeżeli skutek poniesionej przez spółkę straty udział kapitałowy wspólnika został uszczuplony, zysk przeznaczony w pierwszej kolejności na uzupełnienie udziału wspólnika (art. 52 § 2 k.s.h.). W przedmiotowej sprawie żadna ze stron nie powołała się na okoliczność wskazaną w dyspozycji

art. 52 § 2 k.s.h., mogąca zniweczyć żądanie powódki.

W spółce jawnej, w odróżnieniu od spółek kapitałowych (art. 191 § 1 oraz art. 347 § 1 k.s.h.), do wypłaty zysku nie jest niezbędne podjęcie przez wspólników uchwały o przeznaczeniu zysku do wypłaty. Zysk określany jako nadwyżka majątku spółki ponad wartość wkładów wspólników ma charakter obiektywny. Powstaje i istnieje niezależnie od tego, czy wspólnicy podejmą uchwałę o zatwierdzeniu sprawozdania finansowego za ostatni rok obrotowy. W spółkach sporządzających sprawozdanie finansowe zysk wynika z bilansu spółki. Objęcie spółki jawnej podlegającej przepisom ustawy o rachunkowości, jak to miało miejsce

w rozpoznawanej sprawie, obowiązkiem zatwierdzenia sprawozdania finansowego nie później niż 6 miesięcy od końca roku obrotowego (art. 53 ust. 1 w związku z art. 3 pkt 10 ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości, tekst jedn. Dz.U. z 2016 r. poz. 1047) oznacza, że jest to czas niezbędny, w którym w normalnym trybie spółka powinna spełnić świadczenie, gdyby wspólnik zgłosił żądanie wypłaty zysku

w najwcześniejszym możliwym terminie (art. 120 § 1 zd. 2 k.c.), czyli z końcem roku obrotowego (art. 52 § k.s.h.). Z upływem tego czasu należałoby łączyć wymagalność roszczenia wspólnika i rozpoczęcie biegu terminu przedawnienia tego roszczenia. Zgłoszenie żądania wypłaty zysku jest jedyną czynnością, jaką powinien podjąć wierzyciel w celu uzyskania należnej mu wypłaty o ile spółka osiągnęła zysk za ostatni rok obrotowy i wspólnicy nie podjęli decyzji o innym przeznaczeniu zysku

(tak – słusznie – SN w wyroku z dnia 3 lipca 2008 r., IV CSK 101/08, niepubl. oraz

SA w Łodzi w wyroku z dnia 11 marca 2014 r., I ACa 1302/13, niepubl.). O ile forma zadośćuczynienia przez spółkę ciężącym na niej względem wspólników obowiązkiem

z tytułu wypłaty zysku jest w istocie dowolna, to jednak musi ona każdorazowo przybrać postać faktycznego, realnego przysporzenia na rzecz wspólnika jako wierzyciela spółki. Dla zwolnienia się przez spółkę z odpowiedzialności względem wspólnika na gruncie art. 52 § 1 k.s.h. spółka musi wykazać dokonanie przysporzenia odpowiadającego wielkości należnego wspólnikowi udziału w zysku. Warunku takiego nie spełnia natomiast żaden jedynie pozorny „księgowy” transfer środków, któremu nie towarzyszy faktycznie żadne przysporzenie na rzecz wspólnika, czy to w postaci powiększenia jego aktywów, czy pomniejszenia pasywów (tak SA w Łodzi w przywołanym wyroku z dnia 11 marca 2014 r.).

Zdaniem Sądu I instancji, można jednak przyjąć, że wspólnicy – posiadający prawo do zmiany umowy spółki – mogą zgodnie z regułami dotyczącymi tej zmiany (art. 9 k.s.h.) przeznaczyć wypracowany zysk na inny cel, niż wypłata wspólnikom (wzmiankował o tym SN w przywołanym wyroku z dnia 3 lipca 2008 r.). Ponieważ umowa kreująca pozwaną nie przewidywała większościowego trybu zmiany umowy spółki uznać należy, że zgodnie z regułą określoną w art. 9 k.s.h. wyłączenie zysku od wypłaty i przeznaczenie na inny cel wymagało jednomyślnej zgody wszystkich wspólników. Z tego względu, że wyłączenie prawa wspólnika do wypłaty przynależnego mu udziału w zysku stanowi odstępstwo od ustawowych i umownych reguł ustrojowych spółki jawnej, z całą pewnością nigdy uchwały w tym przedmiocie nie można uznać za „zwykłą czynność spółki” w rozumieniu art. 42 – 43 k.s.h. (przyjęcie odmiennego poglądu prowadziłoby w rozpoznawanej sprawie do absurdalnego wniosku, że taką decyzję może – zgodnie z umowną regulacją – podjąć jeden ze wspólników pozwanej, jeśli zysk spółki podlegający podziałowi nie przekraczałby 300.000 zł). Z racji tego, że taka uchwała stanowi odstępstwo od kodeksowej i, ewentualnie, umownej zasady udziału wspólnika w zysku spółki, należy również sprzeciwić się uznawaniu, że do podjęcia takiej uchwały może dojść w trybie wyrażania zgody w sprawach przekraczających zwykłe czynności spółki, który może być umownie określony – in gremio – odmiennie niż w art. 43 k.s.h. Za jedyne dopuszczalne odstępstwo od podejmowania uchwały w tym przedmiocie w trybie przewidzianym dla zmiany umowy spółki należałoby uznać samoistną regulację umowną przewidującą tryb podejmowania uchwały w sprawie wyłączenia zysku spod podziału, ewentualne wyraźne umowne zakwalifikowanie do takich czynności uchwały o przeznaczeniu zysku na inny cel.

Przedstawione wyżej reguły określające prawo do wypłaty zysku przez spółkę jawną oraz ewentualne wyłączenie tego uprawnienia za dany rok obrotowy poprzez inne przeznaczenie zysku odwołują się do kryteriów obiektywnych, tj. są niezależne od przyczyn, z których powodu wspólnik nie brał udziału w głosowaniu uchwały

o wyłączeniu zysku spod podziału. W rozpoznawanej sprawie bezsporne zaś było, że powódka nie podejmowała uchwały w przedmiocie pozostawienia zysku za 2014 roku w pozwanej spółce (taka konstatacja pozostaje w niniejszej sprawie aktualna niezależnie od poglądu, czy do wyłączenia zysku spod podziału dochodzi w trybie zmiany umowy spółki czy w trybie decydowania o sprawach przekraczających zwykłe czynności).

Z tego względu Sąd Rejonowy oddalił wnioski dowodowe obu stron zmierzające do wykazania dobrej lub złej woli powódki w przedmiocie wzięcia udziału

w podejmowaniu uchwały z 30 czerwca 2015 roku, jak i dobrej lub złej woli pozostałych wspólników w przedmiocie umożliwienia powódce podjęcia przedmiotowej uchwały, jako zmierzające do wykazania okoliczności niemających istotnego znaczenia dla rozstrzygnięcia (art. 227 k.p.c.)

Sąd oddalił również wniosek powódki o dopuszczeniu dowodu z opinii biegłego uznając, że dla wyliczenia udziału powódki w wysokości 16% w zysku pozwanej za 2014 rok w wysokości 395.287,69 zł (co było z kolei między stronami okolicznością bezsporną – pozwana sama na tę okoliczność złożyła uchwałę wspólników wymieniającą zysk w takiej wysokości, zaś powódka rozszerzyła powództwo kwoty 63.246,03 zł, stanowiącej iloczyn wypracowanego przez pozwaną

w 2014 roku oraz przysługującego jej udziału w tymże zysku), nie potrzeba posiadać wiadomości specjalnych w rozumieniu art. 278 § 1 k.p.c., bowiem nie jest to wiedza wykraczająca poza podstawę programową gimnazjum (vide załącznik nr 4 do rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 27 sierpnia 2012 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego

w poszczególnych typach szkół, Dz.U. z 2012 r. poz. 977 z późn. zm.).

Mimo to, Sąd I instancji uznał powództwo za niezasadne i jako takie oddalił.

Sąd podniósł, że z pola widzenia obu stron bowiem uszło, że pozwana obecnie jest w likwidacji.

Zgodnie z art. 58 § 1 pkt 4 k.s.h. rozwiązanie spółki powoduje m.in. wypowiedzenie umowy spółki przez wspólnika lub wierzyciela wspólnika, przy czym wypowiedzenie powinno być złożone na sześć miesięcy przed końcem roku obrotowego pozostałym wspólnikom albo wspólnikowi uprawnionemu do reprezentowania spółki (art. 61 § 1 i 3 k.s.h.). Wypowiedzenia złożyli wszyscy pozostali wspólnicy do rąk powódki uprawnionej do reprezentacji spółki i nastąpiło to w pierwszym półroczu

2015 roku. Tym samym z dniem 31 grudnia 2015 roku nastąpił skutek w postaci rozwiązania spółki i otwarcia jej likwidacji (art. 67 § 1 k.s.h.).

Sąd Rejonowy podkreślił, że bez znaczenia pozostawało w niniejszej sprawie postanowienie § 13 umowy spółki, wedle którego w razie wypowiedzenia umowy przez wspólnika spółka nie ulega rozwiązaniu, albowiem należy się tu odwołać do regulacji art. 64 § 1 k.s.h., z treścią którego koresponduje cytowane postanowienie umowy spółki – wedle przywołanego przepisu, pomimo wypowiedzenia umowy spółki przez wspólnika lub jego wierzyciela, spółka trwa nadal pomiędzy pozostałymi wspólnikami, jeżeli umowa spółki tak stanowi lub pozostali wspólnicy tak postanowią.

W rozpoznawanej sprawie nie można uznać, że doszło do kontynuacji spółki na mocy dyspozycji art. 64 § 1 k.s.h. i § 13 umowy spółki, bowiem dla ziszczenia się tego skutku konieczne jest pozostanie w spółce po jej wypowiedzeniu co najmniej dwu wspólników, zaś wobec wypowiedzenia umowy spółki przez wszystkich wspólników poza powódką, w spółce siłą rzeczy po wystąpieniu wspólników, którzy złożyli wypowiedzenie

(art. 65 § 1 i § 2 pkt 1 k.s.h.), pozostałaby jedynie powódka, co było sprzeczne nie tylko z treścią art. 64 § 1 k.s.h. ale i z samą istotą spółki osobowej, która musi być wielopodmiotowym (co najmniej dwupodmiotowym) stosunkiem prawnym (wedle art. 4 § 1 pkt 3 k.s.h. spółką jednoosobową może być tylko spółka kapitałowa, zaś spółka jawna jest spółką osobową – art. 22 § 1 k.s.h.).

Dla porządku Sąd Rejonowy wskazał, że w rozpatrywanej sprawie nie zostały spełnione określone w art. 59 k.s.h. przesłanki pozwalające uznać, że pomimo istnienia przyczyn rozwiązania, przewidzianych w umowie, należy uważać, że spółka została przedłużona na czas nieoznaczony, co ma miejsce, gdy za zgodą wszystkich wspólników prowadzi ona swoją działalność. Po pierwsze, przyczyna rozwiązania pozwanej wynikała z kodeksu spółek handlowych, a nie z

umowy (w umowie odmiennie przyjęto, że wypowiedzenie umowy spółki przez wspólnika nie powoduje rozwiązania pozwanej). Po drugie, żadne okoliczności ujawnionych w sprawie nie wskazują na dalsze prowadzenie działalności przez spółkę (nie można tego domniemywać z samego faktu braku zgłoszenia rozwiązania spółki i otwarcia jej likwidacji do sądu rejestrowego – art. 74 § 1 k.s.h.). Po trzecie wreszcie, co najmniej jeden ze wspólników (tj. powódka) nie wyrażał woli w przedmiocie dalszego prowadzenia działalności przez spółkę, a dla przyjęcia domniemania z art. 59 k.s.h. wymagana jest zgoda wszystkich wspólników.

Ze względu na przejście pozwanej w fazę likwidacji, nie może być realizowane w trybie przewidzianym w art. 52 § 1 k.s.h. roszczenie jej wspólnika o wypłatę zysku, bowiem prymat bierze ochrona wierzycieli spółki jawnej. Zgodnie bowiem z art. 82 § 1 k.s.h. z majątku spółki spłaca się przede wszystkim zobowiązania spółki oraz pozostawia się odpowiednie kwoty na pokrycie zobowiązań niewymagalnych lub spornych. Pozostały majątek dzieli się między wspólników stosownie do postanowień umowy spółki. W przypadku braku stosownych postanowień umowy spłaca się wspólnikom udziały. Nadwyżkę dzieli się między wspólników w takim stosunku, w jakim uczestniczą oni w zysku (art. 82 § 2 k.s.h.). Podobnie wypowiedział się Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 23 października 2008 r. (V CSK 172/08, OSNC - Zb. dodatkowy 2009 nr C, poz. 65), w uzasadnieniu którego wskazał, że „z przepisu tego (tj. art. 82 § 1 i 2 k.s.h. – dop. SR) wynika, że wyróżniono w nim zobowiązania spółki – - które spłaca się przede wszystkim – a wspólnikom przyznano prawo do udziału w nadwyżce pozostałej po spłaceniu tych zobowiązań (pomniejszonej o kwoty pozostawione na pokrycie zobowiązań niewymagalnych lub spornych) i po ewentualnym spłaceniu udziałów wspólników. Przez zobowiązania spółki – jako przeciwstawione należnościom przysługującym wspólnikom z nadwyżki, o której mowa, należy rozumieć zobowiązania spółki wynikające z jej stosunków „zewnątrznych”, tj. wobec jej wierzycieli niebędących wspólnikami jak i wierzycieli będących wspólnikami, gdy zobowiązania nie wynikają ze stosunku spółki. W toku postępowania likwidacyjnego zobowiązania spółki wobec tych wierzycieli powinny być zaspokojone „przede wszystkim” (w pierwszej kolejności). Oznacza to, że dopiero po ich zaspokojeniu możliwe jest zaspokojenie zobowiązań wynikających ze stosunku spółki. Do takich zobowiązań należą m.in. zobowiązania z tytułu udziału wspólników w zyskach spółki (art. 51 § 1 i art. 52 § 1 k.s.h.) i to niezależnie od tego, czy zobowiązania te powstały przed, czy po otwarciu likwidacji. Wspólnicy mogą dochodzić swych roszczeń z tego tytułu dopiero przy podziale nadwyżki pozostałej w wyniku spłacenia zobowiązań wynikających ze stosunków „zewnątrznych” spółki, pozostawienia odpowiednich kwot na pokrycie zobowiązań niewymagalnych lub spornych i ewentualnego spłacenia udziałów wspólników (art. 82 § 2 zdanie trzecie k.s.h.).”

Z tych właśnie przyczyn Sąd Rejonowy oddalił powództwo.

W punkcie 2. wyroku Sąd orzekł o kosztach procesu na podstawie art. 98 § 1 – 4 k.p.c. w zw. z § 6 pkt 5 w zw. z § 4 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (tekst jedn. Dz. U. z 2013 r. poz. 461). W ich skład Sąd zaliczył kwotę 1.200 zł tytułem wynagrodzenia pełnomocnika procesowego, natomiast nie zaliczył opłaty skarbowej od pełnomocnictwa z uwagi na brak dowodu jej uiszczenia.

O nieuiszczonych kosztach sądowych w postaci opłaty od rozszerzonej wartości powództwa w wysokości 2.663 zł Sąd I instancji orzekł w punkcie 3. wyroku oparciu o dyspozycję art. 130³ § 2 w zw. z art. 98 § 1 k.p.c.

Sąd Rejonowy nie znalazł żadnych podstaw by zadośćuczynić żądaniu powódki i nie obciążać jej kosztami na podstawie art. 102 k.p.c. (wyrok k. 72, uzasadnienie 73-76)

Apelację od powyższego wyroku wniosła powódka, zaskarżając wyrok w całości.

Zaskarżonemu wyrokowi zarzuciła:

a) sprzeczność istotnych ustaleń Sądu z treścią zebranego w sprawie materiału i przyjęcie, że (...) spółka jawna z siedzibą w Ł. znajduje się w likwidacji, podczas gdy wobec spółki nie zostały podjęte zadne -

- czynności likwidacyjne, w szczególności rozwiązanie spółki i otwarcie likwidacji nie zostało zgłoszone do sądu rejestrowego, a zatem spółka nie znajduje się w likwidacji;

b) naruszenie przepisów postępowania, tj. art. 233 § 1 w zw. z art. 229 i 230 k.p.c., które mogło mieć wpływ na treść rozstrzygnięcia - poprzez wybiórczą ocenę zebranego w sprawie materiału i przyjęcie, że okoliczność bezsporna stanowi, że pozwana spółka -jak stwierdził jej pełnomocnik - „(...) nie zawiera nowych kontraktów i generuje tylko koszty”, pomimo że przedmiotowa okoliczność -

- w świetle oświadczenia pełnomocnika powódki złożonego na rozprawie w dniu

21 listopada 2016 roku, wedle którego „spółka prowadzi działalność gospodarczą pod dotychczasową siedzibą, natomiast powódka nie jest o niczym informowana, nie jest też do tej siedziby wpuszczana” - była sporna pomiędzy stronami, a pełnomocnik powódki ją zakwestionował,

a w konsekwencji:

c) naruszenie prawa materialnego, tj. art. 52 § 1 k.s.h. - poprzez jego niezastosowanie, pomimo że (...) spółka jawna z siedzibą w Ł.

w rzeczywistości nie znajduje się w likwidacji, wobec czego powódce - na podstawie ww. przepisu - przysługuje roszczenie o wypłatę udziału w zysku ww. spółki za 2014 rok,

d) naruszenie prawa materialnego, tj. art. 82 k.s.h. - poprzez jego zastosowanie, pomimo że (...) spółka jawna z siedzibą w Ł.

w rzeczywistości nie znajduje się w likwidacji, w związku z czym ww. przepis nie powinien być uwzględniony przy ocenie zasadności powództwa A. K. (2)-

-S..

Wskazując na powyższe zarzuty skarżąca wniosła o:

- zmianę zaskarżonego wyroku w całości poprzez uwzględnienie powództwa w całości i rozstrzygnięcie w przedmiocie kosztów postępowania zgodnie z wynikiem sprawy, w szczególności zasądzenie od pozwanej na rzecz powódki zwrotu kosztów zastępstwa adwokackiego za obie instancje, według norm prawem przepisanych;

Ponadto skarżąca wniosła o dopuszczenie dowodu z dokumentu w postaci Informacji odpowiadającej odpisowi aktualnemu z Rejestru Przedsiębiorców, pobranej na podstawie art. 4 ust. 4aa ustawy z dnia 20 sierpnia 1997 roku o Krajowym Rejestrze Sądowym (Dz. U. z 2007 r. Nr 168, poz.1186, z późn. zm.) - według stanu na dzień 30 grudnia 2016 roku, dotyczącej (...) spółki jawnej z siedzibą w Ł. - na okoliczność jej treści, w tym na okoliczność, iż pozwana spółka nie znajduje się w likwidacji. (apelacja k. 85 – 88)

Pozwana wniosła o oddalenie apelacji i zasądzenie kosztów zastępstwa adwokackiego. (protokół z rozprawy apelacyjnej k.120- 128, 129)

Sąd Okręgowy, Sąd Gospodarczy zważył, co następuje:

Apelacja powódki jest bezzasadna. Sąd Rejonowy dokonał prawidłowych ustaleń faktycznych, które Sąd Okręgowy w pełni podziela i przyjmuje za własne.

Zawarty w apelacji wniosek dowodowy Sąd Okręgowy oddalił jako nieprzydatny do rozstrzygnięcia sprawy. Wpis otwarcia likwidacji do Krajowego Rejestru Sądowego ma charakter deklaratoryjny.

Dokumentu w postaci Informacji odpowiadającej odpisowi aktualnemu z Rejestru Przedsiębiorców, pobranej na podstawie art. 4 ust. 4aa ustawy z dnia 20 sierpnia 1997 roku o Krajowym Rejestrze Sądowym dotyczącej (...) spółki jawnej z siedzibą w Ł., która nie zawiera wpisu o otwarciu likwidacji nie stanowi dowodu na okoliczność, że pozwana spółka nie znajduje się w likwidacji.

Okoliczność, że otwarcie likwidacji pozwanej spółki nie zostało wpisane do Krajowego Rejestru Sądowego została przyznana przez stronę pozwaną i nie wymagała przeprowadzenia dowodu (art. 229 k.p.c.).

Wniosek powódki o przeprowadzenie dowodu z kserokopii dokumentów z akt rejestrowych Sąd Okręgowy pominął na podstawie art. 381 k.p.c.

Przepis ten stanowi, że sąd drugiej instancji może pominąć nowe fakty i dowody, jeżeli strona mogła je powołać w postępowaniu przed sądem pierwszej instancji, chyba że potrzeba powołania się na nie wynika później.

Przez nowe fakty i dowody należy rozumieć te, które nie były stronie znane do chwili wydania wyroku przez sąd pierwszej instancji (art. 316 k.p.c.) lub te, które powstały już po wydaniu wyroku. Można powoływać również fakty i dowody, które wprawdzie były znane stronie przed wydaniem wyroku przez sąd pierwszej instancji, lecz ich powołanie przez stronę nie było konieczne.

Przepis art. 381 k.p.c. ma charakter wyjątkowy, nie może być więc interpretowany w sposób rozszerzający (zob. wyrok Sądu Najwyższego z 13.6.2012 r., II CSK 608/11, opubl. Legalis).

Uregulowanie zawarte w tym przepisie jest wyrazem dążenia do koncentracji materiału dowodowego przed sądem pierwszej instancji. Strona, która dopuszcza się zaniedbania w zakresie przysługującej jej inicjatywy dowodowej w postępowaniu przed sądem pierwszej instancji, musi liczyć się z tym, że sąd drugiej instancji wniosku dowodowego nie uwzględni (zob. wyrok Sądu Najwyższego z 17.04.2002 r., IV CKN 980/00, opubl. Legalis).

W przepisie art. 381 k.p.c. chodzi o te fakty i dowody, które mają istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy (art. 227 k.p.c.).

W orzecnictwie Sądu Najwyższego utrwalony jest pogląd, według którego strona nie może skutecznie żądać ponowienia czy uzupełnienia postępowania dowodowego tylko dlatego, że spodziewała się korzystnej dla siebie oceny materiału dowodowego przez Sąd I instancji bądź przypuszczała, że do wskazania spornej okoliczności wystarczą inne dowody (tak Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 7 listopada 1997, II CKN 446/97. OSNCP 1998/4/67).

Strona, która powołuje w postępowaniu apelacyjnym nowe fakty lub dowody powinna wykazać, że nie mogła ich powołać w postępowaniu przed sądem pierwszej instancji lub że potrzeba powołania się na nie wynika później. Strona powinna zatem przynajmniej uprawdopodobnić wystąpienie okoliczności, o których mowa w art. 381 k.p.c., co w rozpoznawanej sprawie nie nastąpiło.

Chybiony jest zarzut sprzeczności istotnych ustaleń Sądu z treścią zebranego w sprawie materiału i przyjęcie, że (...) spółka jawna z siedzibą w Ł. znajduje się w likwidacji.

Sprzeczność ustaleń sądu z treścią zebranego materiału ma miejsce wówczas, gdy rozstrzygnięcie sądu I instancji jest sprzeczne z tymi istotnymi dla rozstrzygnięcia okolicznościami, które sąd ustalił w toku postępowania, albo gdy wyprowadził logicznie błędny wniosek z ustalonych przez siebie okoliczności, albo wreszcie gdy sąd przyjął fakty za ustalone bez dostatecznej podstawy. Przez okoliczności w powyższym rozumieniu należy rozumieć okoliczności

faktyczne. Chodzi tu bowiem jedynie o błędy dotyczące elementu faktycznego orzeczenia. Sąd II instancji bada, czy w stanie faktycznym sprawy nie zachodzą sprzeczności między poszczególnymi ustaleniami oraz czy stan faktyczny stanowi harmonijną całość. Zakres kontroli apelacyjnej nie obejmuje całej sfery faktycznej sprawy, ale tylko zebrany materiał procesowy. Zawsze jednak zarzut taki znajdzie uzasadnienie, gdy ustalenia sądu sprzeczne będą z materiałem, który uznał on za wiarygodny, albo też gdy dowody prowadzące do odmiennych wniosków nie będą przez sąd ocenione negatywnie.

Z tą ostatnią sytuacją mamy do czynienia także, gdy sąd nie oceni wszystkich dowodów zebranych w sprawie bądź w uzasadnieniu stwierdzi, że daje wiarę wszystkim dowodom, mimo że pozostają one ze sobą w takim stosunku, że prowadzą do sprzecznych ze sobą wniosków.

Ustalenia Sądu I instancji są zgodne z materiałem dowodowym, który uznał on za wiarygodny. W sprawie nie zostały przeprowadzone dowody, które prowadziłyby do wniosków odmiennych.

Otwarcie likwidacji spółki nastąpiło z upływem okresu wypowiedzenia (art. 58 § 1 pkt 5 k.s.h. w zw. z art. 61 § 1 k.s.h.).

Fakt, że rozwiązanie spółki i otwarcie likwidacji nie zostało zgłoszone do sądu rejestrowego pozostaje bez wpływu na samą likwidację spółki. Wpis otwarcia likwidacji w Krajowym Rejestrze Sądowym ma wyłącznie charakter deklaratoryjny.

Pozbawione racji są też zarzuty naruszenie art. 233 § 1 w zw. z art. 229 k.p.c. i art. 230 k.p.c., które mogło mieć wpływ na treść rozstrzygnięcia - poprzez wybiórczą ocenę zebranego w sprawie materiału.

Sąd Okręgowy pragnie zauważyć, że zarówno w petitum jak i uzasadnieniu apelacji próżno poszukiwać jakichkolwiek argumentów dotyczących oceny poszczególnych dowodów przeprowadzonych w niniejszej sprawie. Tymczasem zarzut naruszenia przepisu art. 233 § 1 k.p.c. byłby skuteczny wówczas, gdyby skarżąca wykazała uchybienie podstawowym regułom służącym ocenie wiarygodności i mocy poszczególnych dowodów, tj. regułom logicznego myślenia, zasadzie doświadczenia życiowego i właściwego kojarzenia faktów (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 16 grudnia 2005 r., sygn. akt III CK 314/05, LEX nr 172176).

W judykaturze przyjmuje się, że nie jest wystarczające samo przekonanie strony o innej niż przyjął sąd wadze (doniosłości) poszczególnych dowodów i odmiennej ocenie niż ocena sądu (por. Sąd Najwyższy m.in. w wyroku z dnia 8 kwietnia 2009 r., sygn. akt II PK 261/08, LEX nr 707877, wyroku z dnia 16 grudnia 2005 r., sygn. akt III CK 314/05, LEX nr 172176).

W apelacji powinno zostać zatem zaznaczone, które dowody, w jakim zakresie i dlaczego, zdaniem strony skarżącej, zostały przez Sąd Rejonowy ocenione z naruszeniem zasady swobodnej oceny dowodów i w konsekwencji, które ustalenia faktyczne Sądu są wadliwe i jakie powinny być ustalenia prawidłowe, ewentualnie jakich ustaleń zabrakło w zaskarżonym wyroku.

W rozpoznawanej sprawie brak jest podstaw do przyjęcia, że rozstrzygnięcie Sądu I instancji jest sprzeczne z tymi okolicznościami, które zostały ustalone w toku postępowania. Nie można zarzucić temu Sądowi, iż wyprowadził logicznie błędne wnioski z ustalonych przez siebie okoliczności, czy też przyjął fakty za ustalone bez dostatecznej podstawy (fakty, które nie zostały potwierdzone materiałem), bądź przeciwnie - uznał za nieudowodnione pewne fakty mimo istnienia ku temu dostatecznej podstawy w zebranych materiale.

Przepis art. 229 k.p.c. stanowi, że nie wymagają również dowodu fakty przyznane w toku postępowania przez stronę przeciwną, jeżeli przyznanie nie budzi wątpliwości.

Natomiast zgodnie z art. 230 k.p.c. gdy strona nie wypowie się co do twierdzeń strony przeciwnej o faktach, sąd, mając na uwadze wyniki całej rozprawy, może fakty te uznać za przyznane.

Na rozprawie w dniu 21 listopada 2016 roku pełnomocnik pozwanej na pytanie Sądu oświadczyła, że nie jest jej wiadome, czy spółka rozpoczęła proces likwidacji, obecnie wedle jej wiedzy nie zawiera nowych kontraktów i generuje tylko straty.

Pełnomocnik powódki oświadczyła, że spółka prowadzi działalność gospodarczą pod dotychczasową siedzibą, natomiast powódka nie jest o niczym informowana, nie jest też do tej siedziby wpuszczana. Powódka nie podejmowała żadnej decyzji w przedmiocie otwarcia likwidacji lub jej dalszego działania, nie była o niczym informowana, nie były do niej kierowane żadne pisma. Pełnomocnik nie sprecyzowała jakie czynności w ramach prowadzenia działalności gospodarczej spółka wykonuje.

Powódka oświadczyła, że w pierwszej połowie 2015r. otrzymała listowne powiadomienie o wypowiedzeniu umowy spółki przez pozostałych wspólników.

Zacytowana w ustaleniach faktycznych, jako okoliczność bezsporna, wypowiedź pełnomocnika pozwanej, że spółka obecnie „nie zawiera nowych kontraktów i generuje tylko koszty”, nie dotyczy okoliczności mających znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy, Istotne dla rozstrzygnięcia sprawy jest ustalenie, że powódka nie podejmowała żadnej decyzji w przedmiocie dalszego działania pozwanej.

Ta okoliczność niewątpliwie jest bezsporna, a ustalenie faktyczne Sądu I instancji prawidłowe.

W prawidłowo ustalonym stanie faktycznym nie sposób też zgodzić się z zarzutami naruszenia prawa materialnego, tj. art. 52 § 1 k.s.h. - poprzez jego niezastosowanie i art. 82 k.s.h. - poprzez jego zastosowanie.

Odmienne niż w przypadku spółek kapitałowych, prawo wspólnika jawnego nie jest uzależnione od podjęcia przez wspólników uchwały o przeznaczeniu zysku do wypłaty. Stanowisko to potwierdził również Sąd Najwyższy w wyroku z 3 lipca 2008 r. (IV CSK 101/08, Pr. Bank. 2008, r 10, s. 29), który podniósł dodatkowo, że „zgłoszenie żądania wypłaty zysku jest jedyną czynnością, jaką powinien podjąć wierzyciel (wspólnik) w celu uzyskania należnej mu wypłaty, o ile spółka osiągnęła zysk za ostatni rok obrotowy i wspólnicy nie podjęli decyzji o innym przeznaczeniu zysku”. Jednakże, z uwagi na dyspozytywny charakter omawianej regulacji (art. 37 § 1 k.s.h.), wskazane ograniczenie może wynikać z postanowień umowy spółki. Wspólnicy mogą również postanowić o niewypłaceniu zysku za dany okres wspólnikom, lecz o przeznaczeniu go na potrzeby spółki.

Przez zysk, o którym mowa w art. 52 § 1 k.s.h., należy rozumieć nadwyżkę w majątku spółki po odjęciu wartości wkładów wniesionych przez wspólników oraz jej zobowiązań, zarówno o charakterze prywatnoprawnym, jak i publicznoprawnym (S. Sołtysiński, [w:] Sołtysiński, Szajkowski, Szumański, Szwaja, Komentarz KSH, t. I, 2012, s. 453, Nb 2; J.A. Strzępka, E. Zielińska, [w:] Strzępka, Komentarz KSH, 2013, art. 52, Nb 1; Z. Fenichel, [w:] Dziurzyński, Fenichel, Honzatkó, Komentarz KH, 1999, s. 207). W spółkach sporządzających sprawozdanie finansowe zysk wynika z bilansu spółki.

Prawo żądania podziału i wypłaty zysku lub zaliczki przysługuje wspólnikowi wobec spółki (zob. wyrok Sadu Najwyższego z 23 października 2008 r., V CSK 172/08, Biul. SN 2009, nr 1, s. 12). To wspólnik decyduje o tym, czy z tego prawa skorzysta oraz w jakim zakresie. W przypadku, gdy spółka nie zaspokoi roszczenia wspólnika, wspólnik może wystąpić na drogę postępowania sądowego.

Przepis art. 67 § 1 k.s.h. stanowi, że w przypadku zaistnienia jednej z przyczyn rozwiązania spółki wskazanych w art. 58 k.s.h. należy przeprowadzić likwidację spółki, chyba że wspólnicy uzgodnili inny sposób zakończenia działalności

spółki. Postępowanie likwidacyjne spółki jawnej, odmiennie niż spółki kapitałowej, nie jest postępowaniem obligatoryjnym, ma ono charakter fakultatywny. Wskazać przy tym należy, że zakończenie działalności spółki stanie się konieczne w przypadku, gdy wspólnicy nie będą kontynuować dotychczasowej działalności spółki zgodnie z postanowieniami art. 64 lub 59 k.s.h.

Przez postępowanie likwidacyjne należy rozumieć ciąg czynności, które następują pomiędzy zaistnieniem przyczyny rozwiązania spółki a wykreśleniem jej

z rejestru przedsiębiorców. Według art. 77 § 1 k.s.h., likwidacja ma służyć zakończeniu bieżących interesów spółki, ściąganiu jej wierzytelności, wypełnieniu zobowiązań, zabezpieczeniu wykonania zobowiązań niewymagalnych lub spornych i upłynnieniu majątku spółki. Po dokonaniu wszystkich czynności likwidacyjnych pozostały majątek dzieli się pomiędzy wspólników spółki (art. 82 § 2 k.s.h.). Likwidacja jest sformalizowanym postępowaniem, które składa się z ciągu uporządkowanych czynności i służy ochronie interesów wierzycieli spółki oraz wspólników. Spółka w toku likwidacji (a także w toku innego sposobu zakończenia działalności spółki) nie traci podmiotowości prawnej, byt prawny spółki jawnej ustaje z chwilą wykreślenia spółki z rejestru przedsiębiorców (art. 84 § 2 k.s.h.).

Ustawodawca pozwala na odstępianie od przeprowadzania likwidacji, przewidując że wspólnicy mogą uzgodnić inny sposób zakończenia działalności spółki. Wyłączając postępowanie likwidacyjne wspólnicy muszą jednocześnie uzgodnić inny niż postępowanie likwidacyjne sposób zakończenia działalności spółki. Przedmiotowe uzgodnienie powinno dotyczyć w szczególności zasad podziału majątku spółki oraz sposobu zaspokojenia i zabezpieczenia wierzycieli.

Inny sposób zakończenia działalności spółki wspólnicy mogą uzgodnić w umowie spółki przed zaistnieniem przyczyny rozwiązania spółki lub po zaistnieniu przyczyny. Wspólnicy mogą uzgodnić inny niż likwidacja sposób zakończenia działalności spółki po zaistnieniu przyczyny jej rozwiązania, a nawet w toku już rozpoczętej likwidacji, aż do wykreślenia spółki z rejestru przedsiębiorców.

W przypadku, gdy wspólnicy nie uzgodnili innego sposobu zakończenia działalności spółki (art. 67 § 1 k.s.h.), otwarcie likwidacji następuje z mocy prawa z chwilą zaistnienia przyczyny rozwiązania spółki (art. 58 k.s.h.).

Wniosek o wpis danych, wskazanych w art. 74 § 1 k.s.h., należy złożyć do sądu rejestrowego właściwego ze względu na siedzibę spółki, której wpis dotyczy (art. 694² k.p.c.). Co zostało już wyżej stwierdzone, wpis ten ma charakter deklaratoryjny. Informacja o otwarciu likwidacji, dane o osobach likwidatorów oraz sposobie reprezentacji zamieszczane są w dziale 6 rejestru przedsiębiorców (art. 44 ust. 1 pkt 1 ustawy o Krajowym Rejestrze Sądowym). Likwidatorzy mogą skutecznie reprezentować spółkę i prowadzić jej sprawy od chwili ich powołania (ustanowienia), nie zaś od ujawnienia w rejestrze przedsiębiorców.

W toku całego postępowania przed Sadem Rejonowym powódka nie kwestionowała skuteczności wypowiedzenia umowy spółki przez pozostałych wspólników.

Zarzut sformułowany na rozprawie apelacyjnej jest pozbawiony podstaw prawnych.

Zgodnie z art. 61 § 3 k.s.h. wypowiedzenia dokonuje się w formie pisemnego oświadczenia, które należy złożyć pozostałym wspólnikom albo wspólnikowi uprawnionemu do reprezentowania spółki.

Powódka jest wspólnikiem uprawnionym do reprezentowania spółki, a więc doręczenie powódce oświadczeń pozostałych wspólników o wypowiedzeniu umowy spółki jest prawnie skuteczne.

W czasie trwania likwidacji zgodnie z art. 82 § 1 k.s.h. z majątku spółki spłaca się przede wszystkim zobowiązania spółki oraz pozostawia się odpowiednie kwoty na pokrycie zobowiązań niewymagalnych lub spornych. W świetle powyższego

likwidatorzy są zobowiązani dokonać spłaty niespornych zobowiązań wymagalnych oraz pozostawić kwoty na spłatę zobowiązań pozostałych przed dokonaniem podziału majątku spółki pomiędzy wspólników. W myśl art. 82 § 2 k.s.h. majątek spółki pozostały po spłacie lub zabezpieczeniu wierzycieli spółki dzieli się między wspólników stosownie do postanowień umowy spółki. W przypadku braku stosownych postanowień umownych spłaca się wspólnikom udziały. Nadwyżkę dzieli się między wspólników w takim stosunku, w jakim uczestniczą oni w zysku. Natomiast rzeczy wniesione przez wspólnika do spółki tylko do używania zwraca się wspólnikowi w naturze (art. 82 § 3 k.s.h.).

Artykuł 82 § 2 k.s.h. wyraża zasadę pierwszeństwa zaspokojenia i zabezpieczenia wierzycieli spółki przed realizacją uprawnień wspólników związanych z rozwiązaniem spółki jawnej. Różnica pozostała po spłacie lub zabezpieczeniu zobowiązań, stanowiąca tzw. kwotę likwidacyjną, podlega podziałowi pomiędzy wspólników zgodnie z art. 82 § 2 i 3 k.s.h.

Sąd Okręgowy w składzie rozpoznającym sprawę w pełni podziela stanowisko Sądu Najwyższego przedstawione w wyroku z dnia 23 października 2008 r. (V CSK 172/08, OSNC - Zb. dodatkowy 2009 nr C, poz. 65, str. 27, Biul. SN 2009 nr 1, MoP 2009 nr 12, str. 668, Legalis), że wspólnik spółki jawnej może dochodzić wypłaty udziału w zysku (art. 52 § 1 k.s.h.) tylko wobec spółki, a po otwarciu jej likwidacji przysługuje mu tylko roszczenie, o którym mowa w art. 82 § 2 zdanie trzecie k.s.h., co nie wyklucza roszczenia odszkodowawczego wobec innych wspólników za szkodę poniesioną w związku z niewypłaceniem w terminie udziału w zysku.

Przez zobowiązania spółki w rozumieniu art. 82 k.s.h. – jako przeciwstawione należnościom przysługującym wspólnikom z nadwyżki, należy rozumieć zobowiązania spółki wynikające z jej stosunków „zewnątrznych”, tj. wobec jej wierzycieli niebędących wspólnikami jak i wierzycieli będących wspólnikami, gdy zobowiązania nie wynikają ze stosunku spółki. W toku postępowania likwidacyjnego zobowiązania spółki wobec tych wierzycieli powinny być zaspokojone „przede wszystkim”

(w pierwszej kolejności). Oznacza to, że dopiero po ich zaspokojeniu możliwe jest zaspokojenie zobowiązań wynikających ze stosunku spółki. Do takich zobowiązań należą m.in. zobowiązania z tytułu udziału wspólników w zyskach spółki

(art. 51 § 1 i art. 52 § 1 k.s.h.) i to niezależnie od tego, czy zobowiązania te powstały przed, czy po otwarciu likwidacji" (zob. J.A. Magiera, Glosa do wyroku SN

z 23.10.2008 r., V CSK 172/08, Roszczenie o wypłatę udziału w zyskach spółki po otwarciu likwidacji spółki jawnej, Pr. Sp. 2010, Nr 7–8, s. 84).

W trakcie trwania procesu została otwarta likwidacja pozwanej spółki, dlatego też Sąd Rejonowy w dacie wydania wyroku nie mógł zastosować przepisu

art. 52 § 1 k.s.h. i uwzględnić dochodzonego roszczenia. Roszczenie powódki o wypłatę zysku za rok 2014r. może być obecnie zaspokojone wyłącznie na zasadach określonych w art. 82 § 2 k.s.h.

Mając powyższe na uwadze Sąd Okręgowy na podstawie art. 385 k.p.c. oddalił apelację.

O kosztach postępowania apelacyjnego Sąd Okręgowy orzekł na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w związku z art. 391 § 1 k.p.c.

Zasądzoną kwotę stanowi wynagrodzenie pełnomocnika powódki będącego adwokatem, które zostało określone na podstawie z § 2 pkt 6 w związku z § 10 ust.

1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015r.

w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz.U. z 2015 r. poz. 1800 ze zm.)

w jego aktualnym brzmieniu, uwzględniając datę wniesienia apelacji.

Tomasz Bajer Krzysztof Wójcik Mariola Szczepańska